

Slutrapport Kartläggning kund/marknad inom Grön omsorg och Grön rehabilitering

Grön omsorg
Meningsfull sysselsättning på gårdar i lantlig miljö för
människor med särskilda behov.

Januari 2009
Ingrid Whitelock

Inledning

Syftet med detta projekt har varit att kartlägga möjligheterna och förutsättningarna för landsbygdsföretagare som vill starta en verksamhet inom Grön omsorg eller Grön rehabilitering.

Via kartläggningen har projektägarna velat få en uppfattning om vilka kunder som kan tänkas köpa tjänster inom dessa områden, om det finns ett behov av dem och möjligheten att få ekonomi i verksamheten.

Fyra utvalda kommuner, bestående av Tranås, Nässjö, Aneby och Eksjö, har ingått i analysen tillsammans med Landstingen i Jönköping, Kalmar och Östergötlands Län.

Dagens debatt kring omsorgsfrågor handlar mycket om behovet av en satsning på äldre- och handikappomsorgen och om att samhället bör underlätta en etablering för privata aktörer inom hela omsorgsområdet.

Det finns egentligen inget starkt politiskt motstånd mot fler privata entreprenörer inom omsorgen rent principiellt. Istället handlar diskussionen mer om lagar och regler kring t.ex. upphandling, kollektivavtal och miljökrav.

Regeringen vill stimulera privata entreprenörer av två skäl; dels för att omsorgstagarna ska ha fler utförare att välja på, dels för att fler ska kunna starta företag inom omsorgssektorn.

Den 1 januari 2009 trädde den nya lagen om valfrihetssystem (LOV) i kraft. Genom LOV vill regeringen göra processen för dem som vill starta privata företag inom området lättare.

Tre av fyra kartlagda kommuner har sökt stimulansbidrag för att införa LOV.

Behovet av daglig verksamhet, särskilda boenden och korttidsboenden kommer inte att minska de närmaste åren.

Med all sannolikhet kommer den pågående psykiatrisatsningen göra att de särskilda boendena blir fler och att de psykiskt sjuka som bor ute i samhället idag ska få rätt till någon form av dagverksamhet. Detta är något som kommunerna i nuläget inte kan erbjuda i tillräcklig utsträckning.

Innehållsförteckning

1. Slutsats i korthet
 2. Projektbeskrivning
 - 2.1 Bakgrund
 - 2.2 Verksamhetsområde
 - 2.3 Syfte
 - 2.4 Mål
 - 2.5 Målgrupp för kartläggning och spridning av resultat
 - 2.6 Genomförande/Tillvägagångssätt
 3. Uppnådda resultat
 - Projektets frågeställningar och kartläggningens svar
 - 3.1 Vilka kunder kan tänkas köpa tjänster av företag med inriktning grön rehabilitering och grön omsorg?
 - 3.2 Vilken typ av tjänster och utbud det finns en marknad för?
Finns det en vilja från vård- och omsorgssektorn att introducera de gröna tjänsterna i befintlig traditionell verksamhet?
Finns en betalningsvilja hos eventuella köpare?
 - ❖ Grön rehabilitering
 - ❖ Grön omsorg
 - ❖ Nuvarande verksamhetsmodeller
 - ❖ Utbildning
 - ❖ Vad innebär lagen om valfrihetssystemet (LOV)?
 - ❖ Förutsättningar
 - ❖ Beslutsprocesser
 - ❖ Antal berörda
 - ❖ Åsikter från handikapporganisationen
 - 3.3 Finns det några hinder och vilka är de i så fall?
 - 3.4 Går det inom branschområdet att hitta ekonomi i affärsidéerna?
 4. Övriga resultat
 5. Resultatspridning
 6. Kopplingar till andra projekt
- Bilagor
- Bilaga 1 "Utförda intervjuer samt studiebesök"
 - Bilaga 2 "Rapporter, artiklar, propositioner och utredningar"
 - Bilaga 3 "Arbetsgruppens sammansättning"
 - Bilaga 4 "Inbjudan seminariet"
 - Bilaga 5 "Lagen om stöd och service för funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL)
 - Bilaga 6 "Vad kostar verksamheten i din kommun"
 - Bilaga 7 "Totalentreprenad eller arvodesbaserad – två exempel"
 - Bilaga 8 "Lagen om valfrihetssystem – LOV."
 - Bilaga 9 "Hur går jag vidare? – Första kontakten, beslutsprocesser i kommuner, anbudsförfarande & avtal, ersättning"
 - Bilaga 10 "Var hittar jag olika intresseorganisationer?"
 - Bilaga 11 "Psykiatrisatsningen"
 - Bilaga 12 "Ordlista"

1. Slutsats i korthet

Genom kartläggningen kan konstateras att det finns behov av Grön omsorg för olika grupper av människor och att det finns en tydlig kund i form av kommunerna. Kartlagda kommuner säger sig vara positiva till idén som helhet och ser gärna att landsbygdsföretag, som vill driva Grön omsorg, presenterar ett färdigt koncept som politiker och tjänstemän sedan kan ta ställning till och arbeta vidare med.

Detta med förbehållet att generellt bör kostanden inte överstiga kommunens egen budget för liknande verksamhet.

Den nya lagen om valfrihetssystem (LOV), som gick igenom 1 januari i år, ska göra det lättare för omsorgstagaren att själv välja utförare av stöd- och omsorgstjänster. Lagen förenklar också processen för små företag och idéburna organisationer som vill driva verksamheter inom området.

Dessutom ska den fungera som ett verktyg för kommuner som vill konkurrenspröva verksamhet som drivs i egen regi för att överlåta valet av utförare till just brukarna.

Antalet omsorgstagare som kan komma ifråga för gårdarna varierar kraftigt beroende på kommunernas storlek. En lösning för att kunna tillgodose behov av Grön omsorg och skapa ett kundunderlag, kan vara att flera små kommuner köper platser från samma närliggande entreprenör.

Representanter för tillfrågade handikapp organisationer är mycket positiva till upplägget och vill gärna vara med vid fortsatta diskussioner med kommunerna. De erbjuder dessutom sin sakkunskap, om så önskas, när företagaren utformar sitt koncept.

Däremot finns det ingen betalande kund för Grön rehabilitering. Landstingets resurser kommer endast att läggas på medicinsk rehabilitering, sjukgymnastik och olika former av psykiatrisk behandlingsterapi.

Kraven på evidens är mycket tydliga vad gäller rehabilitering dvs. att det måste finnas ett starkt vetenskapligt stöd för effekten av insatsen.

2. Projektbeskrivning

2.1 Bakgrund

Förstudien initierades genom ett samarbete mellan olika aktörer med det gemensamma intresset att utveckla koncept med gröna förtecken inom vård och omsorg. Frågeställningarna framfördes av landsbygdsföretagare, aktiva nätverk så som Grön Rehab i Ydre och LRF:s nätverk med ett 100-tal registrerade intressenter.

2.2 Verksamhetsområde

Kartläggningen har gjorts i utvalda kommuner inom Leaderområdena Sommenbygd, Mitt i Småland, Astrid Lindgrens hembygd samt Västra Småland. I Tranås, Nässjö, Aneby och Eksjö har därmed intervjuer med berörda parter genomförts. Landstinget i Jönköping, Kalmar och Östergötlands län har ingått likväl som större företagshälsovårder, försäkringsbolag, handikappsorganisationer m.fl.

2.3 Syfte

Genom förstudien önskade man kartlägga affärsmöjligheterna för entreprenörer i regionen inom branschområdena Grön rehabilitering och Grön omsorg för att få en uppfattning om:

- vilka kunder kan tänkas köpa tjänster av företag med inriktning grön rehabilitering och grön omsorg
- vilken typ av tjänster och utbud det finns en marknad för
- det finns en vilja från vård- och omsorgssektorn att introducera de gröna tjänsterna i befintlig traditionell verksamhet och möjligen hitta samarbetskoncept
- det finns några hinder och vilka är de i så fall
- det finns en betalningsvilja
- det inom branschområdet går att hitta ekonomi i affärsidéerna

2.4 Mål

Att få en realistisk bild av vilka kunder i regionerna som kan komma att bli köpare av vård- och omsorgsverksamheter på landsbygdsföretag som vill använda koncepten Grön omsorg eller Grön rehabilitering.

Att få en uppfattning om vilka målgrupper som kan vara mest lämpade att rikta verksamheterna mot t.ex. psykiskt- och fysiskt funktionshindrade, personer inom äldreården eller rehabilitering.

Projektets mål har uppnåtts inom ramarna för kartläggningen och beskrivs under rubriken " Uppnådda resultat – Projektets frågeställningar och kartläggningens svar"

2.5 Målgrupp för kartläggning och spridning av resultat

- Offentliga aktörer inom vård och omsorg så som kommuner, Landsting och Försäkringskassan.
- Privata aktörer inom vård och omsorg till exempel företagshälsovården, försäkringsbolag och behandlingshem
- Politiker och tjänstemän
- Entreprenörer och företagare med målsättning att utveckla koncept och starta företag

Kontakter har tagits med representanter för alla inom målgruppen. Svaren på kartläggningens frågeställningar till de olika målgrupperna har varit heltäckande via intervjuer och inläst material. På frågan om projektet nått fram till målgruppen med en spridning av resultatet finns ännu inget övergripande svar. Drygt 70 inbjudna kom till slutseminariet. Ett stort antal kontakter knöts under intervjuarbetet som höjde intresset för Grön omsorg och slutrapporten har skickats ut inom nätverken. Hur stor spridningseffekt som uppnåtts kommer troligen att kunna konstateras genom återkopplingar efter projektets slut.

2.6 Genomförande/Tillvägagångssätt

För att kunna svara på projektets frågeställningar har ett stort antal intervjuer utförts och projektledaren har tagit del av aktuella rapporter, propositioner, artiklar och utredningar. – Bilaga 1 "Utförda intervjuer", Bilaga 2 "Rapporter, artiklar, propositioner och utredningar"

Efter en inläsningsperiod av strukturerna inom kommunernas och Landstingens vård- och omsorgsverksamheter, aktuella utredningar på dessa områden samt lagförslag och propositioner som skulle kunna komma att påverka förutsättningarna för Grön omsorg och Grön rehabilitering gjordes intervjuerna.

Upplägg och arbete planerades i projektets arbetsgrupp under sju träffar. – Bilaga 3 "Arbetsgruppens sammansättning"

I första hand intervjuades berörda kommunalråd, socialnämndsordförande och tjänstemän inom socialförvaltningarna för att få ett grepp om intresse, behov och kriterier. I nästa steg togs kontakter med handikappråd, handikappsorganisationer och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att få ett brukarperspektiv och en allmän överblick. SKL och Jönköpings Landstingsråd har förklarat bristen på utvecklingsmöjligheter för Grön Rehabilitering liksom Regeringskansliet vad gäller innehållet i Rehabgarantin och krav på evidens.

Två studiebesök har gjorts hos företagare som bedriver Grön omsorg idag; Mossegården i Vassmolösa, som har totalentreprenad med vårdansvar, och Högby Gård i Borensberg, som hyr ut gårdens lokaler via anbudsförfrågan och där kommunens anställda driver den dagliga verksamheten på plats.

Drygt 70 personer deltog i slutseminariet som hölls på Träcentrum i Nässjö den 15 januari 2009. – Bilaga 4 "Inbjudan seminariet"

Dagen inleddes med en presentation av kartläggningen, en beskrivning av vad Grön omsorg innebär och en förklaring till varför Grön rehabilitering inte har en betalande kund.

Monika Wilhelmsson – Öyan, som är verksamhetschef i Motala kommun, beskrev hur de som köpare av Grön omsorg ser på saken och förklarade vad brukare och personal tycker om arbetssättet. För inblicken i Grön omsorg ur företagarens perspektiv, stod Nina Nätbring från Mossegården i Kalmar län. Mats Green, kommunalråd i Jönköping, förklarade vad valfrihetssystemet (LOV) innebär och hur kommunerna kan komma arbeta i framtiden vad gäller omsorgsverksamheten.

Dagen avslutades med möjligheten att ställa frågor till föredragshållarna.

3. Uppnådda resultat – Projektets frågeställningar och kartläggningens svar

3.1 Vilka kunder kan tänkas köpa tjänster av företag med inriktning grön rehabilitering och grön omsorg?

Det är viktigt att veta att rehabilitering och omsorg är två helt skilda verksamheter, berör olika grupper av människor och att de finansieras från olika håll. Rehabiliteringsansvaret ligger på Landstinget och omsorgsverksamheten ligger hos kommunen.

Rehabilitering där vårdtagarna är sjukskrivna via Försäkringskassan, och förväntas gå tillbaka till arbetslivet, kan inte som tidigare genomföras inom Grön rehabilitering på grund av regelförändringar.

De som kan komma ifråga för omsorg är människor som på olika sätt berörs av socialtjänstlagen, där kommunen har ansvaret att ordna stöd och service till dem. – Bilaga 5 "Lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (Sol)

Detta innebär att det är kommun och Landsting som i grunden är betalande kunder vad gäller de båda tjänsterna men att tänkbara användare kan ha formen av t.ex. brukar- och föräldrakooperativ.

3.2 Vilken typ av tjänster och utbud det finns en marknad för? Finns det en vilja från vård- och omsorgssektorn att introducera de gröna tjänsterna i befintlig traditionell verksamhet? Finns en betalningsvilja hos eventuella köpare?

Grön rehabilitering:

Det finns idag ingen betalande kund för Grön rehabilitering. Landstingets resurser kommer endast att läggas på medicinsk rehabilitering, sjukgymnastik och olika former av psykiatrisk behandlingsterapi. Kraven på evidens är mycket tydliga vad gäller rehabilitering dvs. att det måste finnas ett starkt vetenskapligt stöd för effekten av insatsen. Arbetsgivaren, som skulle kunna vara en möjlig kund för personlig rehabilitering, har idag väldigt lite ansvar för den sortens åtgärder enligt lag. Detta påverkar också försäkringsbolagens satsningar på samma sätt. Den som t.ex. är legitimerad sjukgymnast eller psykolog kan naturligtvis driva eget företag på sin gård, om Landstinget väljer att använda sig av dem, men då handlar det tjänster inom det egna yrkesområdet – inte det som definierats som Grön rehabilitering.

Grön omsorg:

Alla kartlagda kommuner säger sig vara positivt inställda till att använda Grön omsorg och vill ha ett genomarbetat koncept att ta ställning till som ett första steg. På så vis kan de se vad entreprenören erbjuder, om de inom uppställda kriterier och lagar kan använda sig av verksamheten samt hur de ekonomiska möjligheterna ser ut. Det finns med andra ord en betalningsvilja men generellt kan sägas att kostnaderna inte bör överstiga den budget kommunerna har för motsvarande egen verksamhet. – Bilaga 6 "Vad kostar verksamheten i din kommun"

Nuvarande verksamhetsmodeller

I nuläget driver man som företagare Grön omsorg utifrån två förutsättningar. Antingen med totalansvar för verksamheten, så kallad totalentreprenad utifrån ett anbudsförfarande med tillstånd från Länsstyrelsen eller så hyr gården ut lokaler via anbudsförfrågan där kommunens anställda tillsammans med brukarna använder gårdens miljö och djur i daglig verksamhet s.k. arvodesbaserad.

Utbildning

Har gården en totalentreprenad med egna anställda som ska ta hand om daglig verksamhet och handledning av funktionshindrade, krävs det att den som bär ansvaret har en relevant högskoleutbildning och erfarenhet från vård- och omsorgsområdet (LSS).

Hyr till exempel en kommun in sig på gården, med kommunanställda handledare som tar hand om omsorgsdelen i den dagliga verksamheten för funktionshindrade, ställs inte samma krav på vård- och omsorgskompetens hos ansvarig lantbrukare. Lantbrukaren fungerar då mer som aktivitetsledare och ser till att ta fram meningsfull sysselsättning utifrån sin kunskap om gårdens sysslor. Självklart ligger alltid ansvaret för säkerheten på gården hos lantbrukaren.

- Bilaga 7 "Totalentreprenad eller arvodesbaserad – två exempel"

Vad innebär lagen om valfrihetssystemet (LOV)?

Det finns en tredje variant beroende på om den kommun som företagaren vänder sig till väljer att ansluta sig till valfrihetssystemet.

- Har din kommun ansökt? Se "kontaktpersoner för kommuner som sökt stimulansmedel" på: <http://www.socialstyrelsen.se/Amnesord/aldre/valfrihetssystem.htm>

Från och med januari i år infördes den nya lagen om valfrihetssystem (LOV). Den kom bland annat till för att göra det enklare för omsorgstagare att själva välja utförare av stöd och omsorgstjänster och att underlätta för små företag samt idéburna organisationer att bli utförare av dessa.

Många kommuner vill stimulera t.ex. företagandet på landsbygden och har ansökt om regeringens bidrag för att genomföra valfrihetssystemet.

LOV ska vara enklare att tillämpa än lagen om offentlig upphandling då alla som uppfyller de ställda kraven får delta i valfrihetssystemet. LOV är tänkt att främja en konkurrens om kvalitet istället för pris.

– Bilaga 8 "Lagen om valfrihetssystem – LOV."

Förutsättningar

Det är svårt att sätta upp några ersättningsnivåer då förutsättningar och avtal ser olika ut och ersättningen för att ta emot omsorgstagare skiljer sig från gård till gård. LRF har tillsammans med LRF Konsult tagit fram en lönsamhetskalkyl för omsorgsverksamhet på gård. Den finns tillgänglig via medlemsnätet på LRF:s hemsida www.lrf.se. I kalkylen finns bland annat nedanstående punkter och kalkylblad som gör automatiska uträkningar:

- Antal vårdtagare
- Dagar per månad
- Personal
- Lön kr/månad och sociala avgifter
- Intern utbildning
- Investerat kapital och lånat kapital, avskrivningstid och räntesats
- Administration, försäkringar, tillstånd och tillsynsavgifter
- Driftskostnader, underhåll och transporter
- Arbetsmaterial, mat, djur, inköp och foder

Beslutsprocesser

Intervjuade politiker påpekar att det är viktigt att den som ska arbeta med Grön omsorg på sin gård skiljer på produktionsverksamhet och omsorgsverksamhet. Omsorgstagaren är på gården för att få omsorg vilket naturligtvis kräver specialanpassade aktiviteter och djur.

Det är kommunfullmäktige i varje kommun som beslutar vilken eller vilka politiska nämnder som ska ha ansvar för socialtjänstens verksamheter. Därför kan det vara olika vilka personer som ska kontaktas i ett första steg beroende på var företagaren vill etablera sig.

I t.ex. Jönköpings kommun föreslås att den företagare som vill presentera sitt koncept går genom socialnämndens ordförande och berörda kommunalråd samtidigt som en kopia skickas till kommunstyrelsen för kännedom. Då detta innehåller en hel del nytänkt är det viktigt att informationen når näringslivspolitikerna också.

En bra idé är att kontakta både politiker och tjänstemän.

Det generella förbehållet är, som tidigare nämnts, att kostanden inte överstiger kommunens egen budget för liknande verksamhet. - Bilaga 9 "Hur går jag vidare? - Första kontakten, beslutsprocesser i kommuner, anbudsförfarande & avtal, ersättning"

Antal berörda

Antalet omsorgstagare som kan komma ifråga för gårdarna varierar kraftigt beroende på kommunernas storlek men en lösning kan vara att flera små kommuner går samman och köper platser från samma närliggande entreprenör.

Åsikter från handikapporganisationen

Tillfrågade representanter för handikapporganisationerna är mycket positiva till upplägget och det kan vara en fördel att bjuda in dem vid fortsatta diskussioner med kommunerna. De kan bland annat erbjuda sin sakkunskap när företagaren utformar sitt koncept. - Bilaga 10 "Var hittar jag olika intresseorganisationer?"

3.3 Finns det några hinder och vilka är de i så fall?

Det har varit svårt att hitta entreprenörer som i nuläget kan erbjuda Grön omsorg inom vissa kartlagda kommuner.

Att lokalisera och kompetensutveckla fungerande landsbygdsföretag måste bli nästa steg i arbetet med t.ex. Grön omsorg, vilket beskrivs vidare under punkt 4 Övriga resultat.

3.4 Går det inom branschområdet att hitta ekonomi i affärsidéerna

De landsbygdsföretag som idag driver omsorgsverksamhet har funnits från allt emellan två till åtta år, och har fått bärighet i ekonomin. För att få med blivande entreprenörers synpunkter i kartläggningen har två lantbrukare med ett intresse för att starta Grön omsorg tillsammans författat följande text i december 2008:

“Vad behöver vi och hur ser förutsättningarna ut:

Vi ser helst att någon person utifrån börjar med att kartlägga gårdens kapacitet och förutsättningar för verksamheten. Genom coaching vill vi få en nulägesrapport som talar om vad vi som företagare utgår ifrån, vad man bör börja med och att få affärsidén på pränt.

Vad har vår kommun för behov av omsorg?

Finns någon verksamhet som kan liknas vid Grön Omsorg?

Vilken kategori omsorgstagare finns?

Vad bör jag tänka på i startläget?

Vad bör finnas färdigt med bokföringen?

Specificerat få veta vilka krav det är runt lokaler, maskiner och djur?

Personalfrågan vad gäller vad det bör/inte bör vara för folk på gården?

Vad krävs för tillstånd att bedriva en sådan här verksamhet?

Bör jag ha en genomgång med en revisor?

För att få ett koncept färdigt behöver vi hjälp med att ta reda på:

Vilka omsorgsalternativ det finns i t.ex. Ydre kommun nu och hur många omfattas av socialtjänstlagen?

Vilken grupp har sämst alternativ idag?

Vilken grupp bör man satsa på från början?

Vi behöver:

En personlig mentor som kan ge coaching, alltså en kontakt med "rätt" person. Vi vill inte bara läsa information på hemsidan.

Det är viktigt med stöd i form av informationskvällar om att starta eget, ansökningar och försäkringsfrågor.

Göra en enkel broschyr om gården som innehåller en beskrivning var den finns, vad det är för verksamhet idag och vad den har erbjuda samt något om oss dvs. familjen Samuelsson och Eriksson med referenser.

Skapa en relation och dialog med socialchefer, kommunalråd och socialnämndens ordförande för att diskutera framtida omsorgsmöjligheter. Eftersom det är nya lagar som gäller är det bra att vi finns med från början i deras planering för att visa att vi redan är insatta i vad t.ex. valfrihetssystemet innebär.

Hjälp med marknadsföring genom t.ex. LRF:s hemsida.

Detta är våra förutsättningar:

Det finns redan mycket på gården som gynnar den här sortens verksamhet

Vi har husen, andra lokaler och djuren. Det finns odlingar och närhet till skog och vatten vilket gör att man blir delaktig i ett sammanhang i naturen. Därmed finns bra program både för avslappning och aktivitet, både inom- och utomhus med meningsfulla sysslor.

Ankie Eriksson finns t.ex. redan på heltid i lantbruket och familjehemmet så det behövs inte att man planerar för tjänstledighet eller omplaceringar.

Det är viktigt med en utbildning:

Vi anser att det behövs en grund eller bas vad gäller teorier och metoder som kan kopplas till Grön Omsorg/Rehab. Förslagsvis går det ta utbildningen från Östersund, Mittuniversitetet. Vi ser även behov av andra utbildningar i t.ex. hur man marknadsför ett varumärke, konflikthantering och en kunskap kring de funktionshinder som omsorgstagarna kan ha. Kanske har LRF en del sådana utbildningar.

Grön Omsorg får inte bli ett begrepp som används på ett vårdslöst sätt av icke seriösa företag. En certifiering och legitimation behövs för dem som ska bedriva sådan verksamhet."

- Författat av Ankie Eriksson, Nygård och Göran Samuelsson, Sjökulla, december 2008

4. Övriga resultat

Grön omsorg finns redan på några gårdar runt om i Sverige och intresset från både entreprenörer och kommuner ökar. De fördelar som finns med att bedriva olika former av omsorgsverksamhet i en gårdsmiljö måste belysas för att en större efterfrågan ska bli möjlig.

En annan förutsättning kan vara att det finns en aktuell omvärldsanalys som beskriver hur den offentliga sektorns behov av, och intresse för, att köpa omsorgstjänster ser ut under de närmaste åren. På så sätt skulle branschen kunna hålla sig uppdaterad vad gäller den utveckling som följer i spåren av lagen om valfrihetssystemet. Viktigt är också att se hur psykiatrisatsningen kommer att påverka behovet av dagverksamhet. -

Bilaga 11 "Psykiatrisatsningen"

Ytterligare ett spår är brukar- och föräldrakooperativen, där man kan ana en ökning, och som kommer att söka efter omsorgsformer som passar de enskilda brukarna.

Nästa steg blir att hitta entreprenörer som kan och vill erbjuda Grön omsorg samt att skapa fungerande nätverk. De företagare som projektet kommit i kontakt med vill gärna ha nätverk upprättade så snart som möjligt, få adekvat utbildning och tillgång till en kunnig kontaktperson som kan ge den information som behövs för att starta och driva verksamhet inom området. Bildandet av Erfa-grupper är ett annat önskemål.

De vanligaste frågorna gäller hur man skriver ett fungerande koncept, vilken utbildning som krävs för de olika driftsformerna, prissättning och hur de ska kunna finansiera den eventuella anpassning av gården som behövs.

5. Resultatspridning

Resultaten av kartläggningen har synliggjorts, som beskrivet i ansökan, via slutseminariet på Träcentrum i Nässjö den 15 januari, där denna rapport delades ut till alla deltagare tillsammans med kopior av den PowerPoint presentation som visades under projektledarens sammanfattning.

Genom olika kontakter med media ett antal artiklar publicerats och annonser har satts in i Herenco-koncernens 5 tidningar.

Spridning har skett inom befintliga nätverk samt via de olika samarbetspartnernas organisationer där t.ex. LRF har skickat ut rapporten till de cirka 100 personer som i medlemsregistret fyllt i att de är intresserade av Grön omsorg/Grön rehabilitering.

Arbetsgruppen, som hade som uppgift att besluta om hur resultatet på bästa sätt skall förvaltas efter projekttiden så att så många som möjligt kan ta del av resultatet, vill att pengar söks för att bilda nätverk. Ett förslag är att något eller några Leaderområden kan ta på sig det ansvaret. Vidare vill man väcka frågan hur man kan gå vidare efter slutseminariet.

6. Kopplingar till andra projekt

Tidigare kartläggningar har genomförts via LRF inom följande områden

- Institutioner och forskare med anknytning till natur och hälsa
- Svensk och internationell forskning med anknytning natur och hälsa
- Nationella utbildningar med anknytning till natur och hälsa
- Hur ser samhällsförutsättningarna ut för grön omsorg – en omvärldsanalys

Jenny Svensson, LRF Riks, jobbar nationellt med Grön omsorg och har under hela projekttiden deltagit i arbetsgruppen.

Bilagor

Bilaga 1 "Utförda intervjuer och studiebesök"

Anders Ivarsson, utredare Landstinget i Jönköpings län

Anders Wilander, kommunalråd Tranås

Eva Norrby, Utvecklingsstrateg AMA

Rune Backlund, landstingsråd Jönköping

Lars-Erik Fälth, kommunstyrelsens ordförande & kommunalråd Aneby

Lennart Bogren, kommunalråd Eksjö

Mats Green, kommunalråd Jönköping

Nina Nätbring, Mossegården

Jenny Svensson, Lantbrukarnas Riksförbund

Peter Hedfors, Finsam i Jönköping

Roland Johansson, enhetschef omsorgen Jönköping

Thomas Säfström, Högby gård

Uno Kenstam, kommunalråd Nässjö

Christina Nilsson, socialchef Nässjö

Yvonne Westerberg, Haga hälsoträdgård

Göran Samuelsson, lantbrukare

Ankie Eriksson, lantbrukare

Monika Wilhelmsson – Öyan, verksamhetschef Motala kommun

Krister Svenningsson, HSO

Lena Johnson, Sveriges lantbruksuniversitet Alnarp

Karin Abramsson, Lantbrukarnas Riksförbund

Niclas Thorselius, Pressekreterare hos Maria Larsson Regeringskansliet

Homan Amani, Socialstyrelsen

Cecilia Werner, Nutek

Studiebesök har gjorts på Mossegården i Vassmolösa och på Högby gård i Borensberg.

Bilaga 2 "Rapporter, artiklar, propositioner och utredningar"

LOV att välja – Lag Om Valfrihetssystem. Betänkande av Frittvalutredningen, Acko Ankarberg Johansson m.fl., Statens offentliga utredningar SOU 2008:15.

"Inför en individuell statlig ersättning i LSS-systemet!" Debattartikel Dagens Samhälle nr 2/08

Omsorgsfunktionen i Jönköpings län. Socialtjänsten, Jönköpings kommun, 2008.

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. SFS 2008:77.

Socialtjänstlag (2001:453) SFS 2008:329.

Delegationen för mångfald inom vård och omsorg – slutbetänkande. Socialdepartementet, pressmeddelande 2008.

Fritt val inom äldre- och handikappomsorg. Propositionens huvudsakliga innehåll, Regeringskansliet, 2008. www.regeringen.se/sb/d/8637/a/79133.

"Ny lag skall ge äldre och funktionshindrade rätt till privat omsorg". DN debatt, mars 2007.

Tal av Maria Larsson vid riksdagens behandling av betänkandet om lag om valfrihetssystem (LOV). Riksdagen, Stockholm, 19 november 2008.

Snabbare tillbaka till jobb med bättre rehabilitering. Anders Knappe, Sveriges kommun och Landsting, 2008.

"Bredare vägar tillbaka till arbete". Artikel Sydsvenska Dagbladet 28 mars 2008, Christina Husmark Persson.

"Rehabiliteringskoordinatorer införs i företagshälsovården". Artikel Dagens medicin 18 juni 2008, Christina Husmark Persson

Rehabilitering. Försäkringskassan, uppdaterad 2008-10-15.

Riktig samverkan kan leda sjukskrivna tillbaka till arbete.

Socialdepartementet, Per-Arne Andersson oktober 2008.

Psykiatrisatsningen 2008. Regeringskansliet 18 mars 2008.

Grön omsorg. LRF, Karin Abramsson, 2008.

Hur ser samhällsförutsättningarna ut för Grön omsorg? En omvärldsanalys, Margareta Persson – Rakt på sak, maj 2007.

Grön rehabilitering – behov, förutsättningar och möjligheter för en grön rehabiliteringsmodell, Karin Abramsson, LRF Sydost 2003

Reflektioner av "Gårdsrehabilitering, Slutrapport Grön rehabilitering, Helena Edman, LRF 2007

Förslag till ersättningssystem samt övergripande handläggning av den enskildes val i ett valfrihetssystem inom omsorgen enligt LSS om personer med funktionshinder. Remiss från kommunstyrelsen, Stockholms stad 2008-08-21

Frågor och Svar om rehabiliteringsgarantin. Avdelningen för vård och omsorg, SKL, Anna Östbom 2008.

Rehabiliteringsgaranti- Kunskapsunderlag om psykiska diagnoser och smärta. Sveriges Kommuner och Landsting 2008, Anna Östbom.

LOV att välja, Betänkande av Frittvalutredningen (SOU 2008:15).

Vård och omsorg - en framtidsbransch, Nutek & Almega

Mer vård för pengarna – genom organisatoriska innovationer, Nutek & Almega, 2008

Effektivare vård med patienten i fokus, Nutek & Almega, 2007
Framtidens hemtjänst? Om valfrihet/inflytande, förenklad
biståndsbedömning och nya yrkesroller, <http://www.grkom.se/fouivast>

Bilaga 3 "Arbetsgruppens sammansättning"

Ingrid Whitelock	Projektledare
Göran Samuelsson	Lantbrukare, Ydre nätverk
Maj-Inger Johansson	Företagare www.besekull.se
Ankie Eriksson	Lantbrukare, Ydre nätverk
Jenny Svensson	LRF riks för frågor kring Grön omsorg och hälsa
Kristina Lindelöf	Lantbrukare & Leaderområdet Astrid Lindgrens hembygd
Lars Plühm	Kontaktperson för utveckling av Visingsö örtagård
Carin Wallin	Leaderområdet Sommenbygd
Eva Engström	Företagarcoach, LRF i Jönköpings län
Kerstin Linde	Lantbrukare
Lena Gyllensvaan	Visingsös Pensionat

Bilaga 4 "Inbjudan seminariet"

För aktörer inom landsbygdsföretag, kommuner och omsorg.

Vad är Grön omsorg?

Grön omsorg är ett koncept som syns allt mer i Sverige. Det handlar om att ge meningsfull samsättning på gårdar i lantlig miljö för människor med särskilda behov.

En miljö som på ett naturligt sätt ger dagliga rutiner och möjligheter att etablera sociala kontakter med både människor och djur. Samtidigt tas gårdens unika resurser tillvara. För den som har en lantgård, och ett engagemang i andra människor, kan Grön omsorg vara en möjlighet att utveckla ett affärskoncept.

Torsdagen den 15/1
13:00 – 16:30
Träcentrum Nässjö

Nu presenterar vi resultatet av
kartläggningen kring Grön omsorg
och Grön rehabilitering.

Dagens program

- 13:00 Inledning
Gunnar Lans, regionchef LRF Jönköping.
- 13:15 Vad är Grön omsorg och vad har kartläggningen visat?
Ingrid Whitelock, projektledare LRF
- 13:30 Vi valde grön omsorg!
Monika Wilhelmsson – Öyan, Verksamhetschef i Motala kommun
- 14:10 Kaffe med smörgås och fika
- 14:40 Grön omsorg i praktiken!
Nina Nätbring, företagare Mossegården
- 15:10 Är Grön omsorg något för oss?
Mats Green, kommunalråd i Jönköpings kommun
- 15:30 Frågor och svar
I panelen: Jenny Svensson, Monika Wilhelmsson – Öyan,
Nina Nätbring, Mats Green, Rune Backlund, landstingsråd Jönköpings län,
Ingrid Whitelock.
- 16:15 Avslutning

Hjärtligt välkommen!

Anmäl senast 7 januari 2009 till:
www.lrf.se/regionalt/jonkoping, eller
yvonne.sonestedt@lrf.se, 036-34 62 02

Frågor till:
ingrid.whitelock@lrf.se, 036-34 62 04

Bilaga 5 "Lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL)

LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor, att de får den hjälp de behöver i det dagliga livet och att de kan påverka vilket stöd och vilken service de får. Målet är att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Kommunerna ansvarar för dessa insatser. Daglig verksamhet kan endast komma ifråga för personkrets 1 och 2. Följande har rätt till en insats enligt LSS och tillhör någon av lagens tre personkretsar:

1. Personer med utvecklingsstörning och personer med autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Svensk författningssamling, SFS nr:1993:387, Socialdepartementet,
<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1993:387>

Socialtjänstlagen (SoL) - Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Till uppgifterna hör att svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård, ekonomisk hjälp och annat bistånd till familjer och enskilda som behöver det. Ansvaret för socialtjänsten kan ligga på olika nämnder i kommunen. Länsstyrelserna ansvarar för den löpande tillsynen på regional nivå, medan Socialstyrelsen har det övergripande nationella ansvaret.

De grupper som berörs är:

- Barn och ungdomar
- Människor med missbruksproblem
- Äldre människor
- Människor med funktionshinder
- Anhörigvårdare
- Brottsoffer

SFS nr: 2001:453, Socialdepartementet.
www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2001:453

Bilaga 6 "Vad kostar verksamheten i din kommun"

Handikappnycklar

Vill man få mer kunskap om vad olika omsorgsverksamheter kostar, kan man gå in på Sveriges kommuner och landstings hemsida, www.skl.se och Socialstyrelsens hemsida, www.sos.se, statistik kring funktionshinder. Leta vidare under "Handikappnycklar" och "Vad kostar verksamheten i din kommun".

Räkneexempel

I kommunen X-stad hade år 2007 ungefär 265 omsorgstagare insatser enligt LSS – Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Av dem har 114 omsorgstagare daglig verksamhet (räknat på 0–64 år). Kommunen har 42 000 invånare och enligt statistiken är kommunens kostnader för daglig verksamhet enligt LSS 415 kr per invånare. Det gör en totalkostnad på 17 430 000 kr per år. Genomsnittskostnaden räknat på 114 omsorgstagare som får daglig verksamhet enligt LSS blir då 152 894 kr per omsorgstagare och år i kommunen.

Vill man räkna hur mycket det blir per arbetsdag, ca 220 dagar per år, ger det en genomsnittskostnad på 695 kr per omsorgstagare och dag. – Grön omsorg 2008, Karin Abramsson, LRF.

Bilaga 7 "Totalentreprenad eller arvodesbaserad – två exempel"

Totalentreprenad

För att bedriva enskild (privat) vårdverksamhet krävs tillstånd av Länsstyrelsen. Kommunen köper då tjänsten på s.k. totalentreprenad utifrån ett anbudsförfarande. Bestämmelserna har under senare år gjorts mer likvärdiga mellan enskilt driven verksamhet och kommunal verksamhet. Det gäller t.ex. rörande dokumentation, kvalitetsarbete och anmälningsplikt.

För mer information om detaljerna läs på länsstyrelsernas egna hemsidor, www.lst.se, under "Sociala frågor".

Har gården en totalentreprenad med egna anställda som ska ta hand om daglig verksamhet och handledning av funktionshindrade krävs det att den som bär ansvaret har en högskoleutbildning och erfarenhet från vård- och omsorgsområdet (LSS). Ersättningen är generellt densamma som för kommunens dagliga verksamhet. I den ingår kostnader för personal, habiliteringsersättning för omsorgstagarna, telefon och förbrukningsmaterial. Kommunen betalar hyra för lokaler och invändiga inventarier. Investeringar i byggnader, djur och inventarier utomhus görs av gården.

Arvodesbaserad verksamhet

Här hyr till exempel en kommun in sig på gården med kommunanställda handledare som tar hand om omsorgsdelen i den dagliga verksamheten för t.ex. funktionshindrade. Det ställs inte samma krav på vård- och omsorgskompetens hos ansvarig lantbrukare som det gör för att driva totalentreprenad.

Lantbrukaren fungerar i detta fall mer som aktivitetsledare och ser till att ta fram meningsfull sysselsättning utifrån sin kunskap om djur och gårdsliv. Kommunen kan ha gjort anbudshandlingar gällande daglig verksamhet/dagverksamhet i lantlig miljö där man med skall-krav definierat vad man vill ha. Gården står för investeringar i byggnader och djur och ansvaret för säkerheten ligger hos lantbrukaren.

De tillstånd som kan behövas är som följer:

Tillstånd från Länsveterinären för att få visa djuren som besöksgård – s.k. offentlig förevisning.

Tillstånd från miljö- och hälsovårdsmyndigheten för pedagogisk matlagning.

Brandskyddsdocumentation med utrymningsvägar och hur många personer som får vistas i lokalerna är ett måste.

I övrigt gäller samma krav som på vilken arbetsplats som helst med t.ex. tillgång till brandsläckare, första förband, jordfelsbrytare, ventilation och ljus m.m. Skyddsronder och kontroll av arbetsmiljö ska utföras men det ansvaret ligger på kommunens enhetschef.

SLK föreslår fasta ersättningar utifrån nivåer till samtliga utförare. Nivåerna grundar sig på den nivåbedömningsmodell som bedömningskansliet använder vid mätning av den enskilde brukarens behov. Den ersättning som utgår ska täcka alla utförarens kostnader exklusive hyreskostnader, politisk ledning och myndighetsutövning. För verksamheter som drivs i egen regi och inte är att beteckna som entreprenad utgår även en lokalpeng. De enskilt drivna verksamheterna som finns med på stadens avtal föreslås få en schablonersättning som kompensation för lokalkostnaden, vilket motsvarar det avdrag som stadsdelsförvaltningen gör. SLK föreslår dock att det är viktigt att följa utvecklingen av lokalkostnader och vilka effekter det valda systemet får för utförare i egen regi och enskilt drivna verksamheter.

– Grön omsorg 2008, Karin Abramsson, LRF.

Bilaga 8 "Lagen om valfrihetssystem – LOV."

Valfrihetssystem tillämpas sedan länge i ett antal kommuner och inom vitt skilda verksamheter. LOV syftar till att tydliggöra rättsläget och underlätta för kommuner och landsting som vill öka valfriheten inom sina verksamheter.

Lag om valfrihetssystem (LOV), infördes den 1 januari 2009. Lagen reglerar vad som gäller för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten. LOV är ett alternativ till upphandling enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) och kan tillämpas på bl.a. omsorgs- och stödverksamhet för äldre och för personer med funktionsnedsättning samt på hälso- och sjukvårdstjänster.

Den upphandlande myndighet som vill tillämpa lagen måste annonsera löpande på en nationell webbplats för valfrihetssystem. Såväl privata företag som ideella organisationer kan ansöka om att bli godkända som leverantörer. Kommuner och landsting ges möjlighet att genom avtal reglera förutsättningarna för valfrihetssystemet. Alla leverantörer som ansökt om att få vara med i ett valfrihetssystem och som uppfyller de fastställda kraven godkänns, varefter kontrakt tecknas. Lagen bygger på att det inte är någon priskonkurrens mellan leverantörerna. Den enskilde ges i stället möjlighet att välja den leverantör som han eller hon uppfattar tillhandahåller den bästa kvaliteten. Enligt LOV ansvarar kommunen eller landstinget för att brukaren eller patienten får fullständig information om samtliga leverantörer som man kan välja emellan. För personer som inte väljer ska det finnas ett ickevalsalternativ. Leverantörer som anser sig förfördelade ges en möjlighet att hos allmän förvaltningsdomstol ansöka om rättelse.

Vidare föreslås ändringar i socialtjänstlagen (2001:453), sekretesslagen (1980:100) och lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Ändringen i socialtjänstlagen innebär att socialnämnden får avvakta med att verkställa beslut om bistånd till dess den enskilde kan få tillgång till den leverantör han eller hon önskar. Ändringarna var nödvändiga för att den enskilde ska kunna välja att avvakta med en insats, för att t.ex. få en viss utförare, utan att kommunen riskerar särskild avgift för icke verkställt beslut.

Ändringen i sekretesslagen syftar till att tydliggöra att absolut anbudssekretess inte gäller vid tillämpning av LOV. I lagen om allmänna förvaltningsdomstolar regleras att länsrätten ska vara domför med en domare i mål enligt LOV.

Bilaga 9 "Hur går jag vidare? – Första kontakten, beslutsprocesser i kommuner, anbuds-förfarande & avtal, ersättning"

Grön omsorg är ett koncept som syns alltmer i Sverige men det gäller att vara tydlig med vad gården har att erbjuda vad gäller t.ex. pedagogik, miljö och aktiviteter, vilka målgrupper man riktar sig till samt att vara lyhörd för köparens behov.

Om du ska arbeta med Grön omsorg är det viktigt att skilja på produktionsverksamhet och omsorgsverksamhet. Omsorgstagaren är på gården för att få omsorg, vilket kräver specialanpassade aktiviteter och djur.

Att nå fram till ett avtal kan vara en mycket tidskrävande process. Det är viktigt att hitta kontakter med rätt personer i olika ansvarsställningar, skaffa sig en inblick i vilka lagar och regler som gäller och förstå hur förhandlingar går till.

Beslutsprocesser i kommunerna

Det är kommunfullmäktige i varje kommun som beslutar vilken eller vilka politiska nämnder som ska ha ansvar för socialtjänstens verksamheter. För vuxna kan socialtjänstens insatser skötas av en vård- och omsorgsnämnd, en socialnämnd eller en stadsdelsnämnd. Tänk på att det kan behövas beslutsprocesser både på politiker- och tjänstemannanivå innan man nått ända fram.

Anbuds-förfarande & avtal

Om en kommun ska köpa Grön omsorg på entreprenad styrs inköpet ganska detaljerat av lagen om offentlig upphandling (LOU). Kommunen är enligt lag skyldig att annonsera alla inköp som kommer att göras för att intresserade företag skall beredas möjlighet att lämna anbud. Kommunen upprättar ett förfrågningsunderlag som varje företag fyller i och skickar in som anbud. Alla anbud ska utvärderas på sakliga grunder som skall ha tillkännagivits i förfrågningsunderlaget. Utfallet av utvärderingen skall avgöra vem som vinner kontraktet. Det tillkännages i ett tilldelningsbeslut. Därefter skrivs avtal.

På Sveriges Kommuner och Landstings hemsida, www.skl.se kan man löpande följa förändringarna i upphandlingsreglerna.

Handlingsplan & ekonomisk kalkyl

Innan du startar Grön omsorg bör du göra en handlingsplan. Den ska bland annat innehålla en analys av grundförutsättningarna i företaget, målet med verksamheten, målgrupper, marknad, investeringar, finansiering och varaktighet. Du kan kontakta konsulter inom företagsrådgivning om du vill ha hjälp med handlingsplanen.

LRF har tillsammans med LRF Konsult tagit fram en lönsamhetskalkyl. Det är ett kalkylunderlag gjort för den som har tankar på att starta Grön omsorg på gården eller som redan har startat.

I kalkylen tas bland annat upp nedanstående punkter, förklaringar till dessa samt kalkylblad som gör automatiska uträkningar:

- Antal vårdtagare
- Dagar per månad
- Personal
- Lön kr/månad och sociala avgifter
- Intern utbildning
- Investerat kapital och lånat kapital, avskrivningstid, räntesats
- Administration, försäkringar, tillstånd och tillsynsavgifter
- Driftskostnader, underhåll, transporter
- Arbetsmaterial, mat, djur inköp och foder

Som medlem i LRF kan du hitta kalkylen med tillhörande förklaringar på LRF:s hemsida www.lrf.se . Logga in på medlemsnätet och gå vidare till Företagande/Hälsa/Grön omsorg/Lönsamhetskalkyl.

- Grön omsorg 2008, Karin Abramsson, LRF.

Bilaga 10 "Var hittar jag olika intresseorganisationer?"

FUB, Föreningen för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna, www.fub.se

- Riksföreningen autism, www.autism.se
- RBU, Riksförbundet Rörelsehindrade Barn och Ungdomar, www.rbu.se
- www.hjarnkraft.nu/skador
- Riksförbundet för social och mental hälsa, www.rsmh.se
- De handikappades riksförbund, www.dhr.se
- Riksförbundet attention – för människor med neuropsykiatriska funktionshinder, www.attentionriks.se

Bilaga 11 "Psykiatrisatsningen"

Regeringen satsar från och med 2009 cirka 900 miljarder per år på psykiatrin.

Den satsning som nu presenteras fokuserar särskilt på att t.ex. förstärka den psykiatriska vården och omsorgen inom områden som meningsfull sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Många människor med psykisk funktionsnedsättning har förmåga att arbeta och skulle kunna fungera väl i ett anpassat arbete, men får inte den möjligheten. Regeringen föreslår därför ett långsiktigt ekonomiskt stöd till kommunerna i syfte att stärka deras möjligheter att upphandla arbets- och sysselsättningsrehabiliterande tjänster av idéburna organisationer såsom Fontänhusen, RSMH och andra intresseorganisationer. En förutsättning för att kommunerna ska få ta del av stödet är att kommunen, ensam eller tillsammans med berörda landsting, är beredd att vara med och finansiera halva kostnaden.

Den som inte kan försörja sig genom arbete på den reguljära arbetsmarknaden ska i högre utsträckning erbjudas sysselsättning inom alternativa och kompletterande verksamheter, såsom sociala kooperativ och andra idéburna verksamheter. Regeringen har för avsikt att föreslå ett särskilt högriskskydd för personer med aktivitetsersättning.

Under många år har behoven i psykiatrin varit eftersatta. Många människor har inte fått den psykiatriska vård och det stöd som de har varit i behov av. Därför har regeringen under 2007 och 2008 gjort insatser för att stärka psykiatrin och för att förbereda en mer genomgripande ambitionshöjning med start från 2009.

Regeringen går nu vidare och föreslår ytterligare satsningar för att förbättra situationen för de människor som drabbas av psykisk sjukdom och ohälsa.

Bilaga 12 "ordlista"

Nedan beskrivs några begrepp som förekommer inom vård och omsorg. Källa är <http://www.socialstyrelsen.se/termbank>. Där kan man få ytterligare detaljer kring varje begrepp.

Daglig verksamhet

(enligt LSS:) insats i form av sysselsättning för person med funktionsnedsättning som i huvudsak är i yrkesverksam ålder, saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig.

Dagverksamhet

Bistånd i form av sysselsättning, gemenskap, behandling eller rehabilitering under dagtid utanför den egna bostaden.

Förebyggande hälso- och sjukvård

Åtgärder som syftar till att bevara god hälsa, förhindra uppkomst av sjukdom, skada eller försämrat hälsotillstånd.

Hälso- och sjukvård

Åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Hälso- och sjukvård omfattar sådan verksamhet som bedöms kräva personal med utbildning inom hälso- och sjukvård eller sådan personal i samarbete med annan personal.

Korttidsvistelse

(enligt LSS:) insats i form av kortare vistelse utanför det egna hemmet för att person med funktionsnedsättning ska få miljöombyte och rekreation och anhöriga avlösning i omvårdnadsarbetet. Vistelsen kan förläggas i korttidshem, hos stödfamilj, som lägervistelse eller som kortkurs m.m.

Socialtjänst

Insatser som utförs med stöd av socialtjänstlagen (SoL).

Tystnadsplikt

Förbud att röja vissa uppgifter antingen genom utlämnande av en handling eller muntligen. För enskilda yrkesutövare gäller reglerna i LYHS, lag (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, för offentligt anställda reglerna i Sekretesslagen (1980:100).

Vård

Åtgärd som innefattar utredning, behandling, rådgivning eller omvårdnad.

Vård- och omsorg

Åtgärder och insatser till enskilda personer gällande socialtjänst, stöd och service till funktionshindrade samt hälso- och sjukvård enligt gällande lagar. Vård och omsorg kan även användas om själva verksamheten.

Vårdgivare

Statlig myndighet, landsting och kommun i fråga om sådan hälso- och sjukvårdsverksamhet som myndigheten, landstinget eller kommunen har ansvar för (offentlig vårdgivare) samt annan juridisk person eller enskild som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet

Utvecklingsstörning

Att vara utvecklingsstörd innebär att man har svårt att förstå och lära sig vissa saker. Utvecklingsstörningen ser olika ut från person till person. Den kan vara svår, måttlig eller lindrig.

Downs syndrom

Downs Syndrom är en utvecklingsstörning som orsakas av en kromosomdefekt.

Autism

Personer med autism har ett allvarligt funktionshinder som beror på en medfödd eller tidigt förvärvad hjärnfunktionsstörning. Att bearbeta och förstå information så att det bildar ett sammanhang är svårt för personer med autism, liksom förmåga att förstå andra människors känslor och behov. Autism förekommer både hos personer med normal eller god begåvning men ofta tillsammans med andra funktionshinder såsom utvecklingsstörning.

Cerebral pares

CP står för Cerebral Pares och är den vanligaste orsaken till rörelsehinder hos barn och ungdomar. CP är ett samlingsnamn för ett följd tillstånd efter en skada i den omogna hjärnan. CP är ingen enhetlig sjukdom utan ett symptomkomplex som visar sig till exempel i rörelsehinder, epilepsi, utvecklingsstörning och olika perceptionsstörningar.

